

les alqueries pèdia

Fitxa per les alqueries pèdia / Museu de memòria oral

Nom/Cognom	Ángel Albalate Herrero
Data de naixement	1937
Títol	<i>Ángel Albalate i la Coordinadora de Segregació</i>
Categories	Segregació, galeria d'imatges
Data i lloc de l'entrevista	Divendres 16 de setembre de 2022, casa de l'entrevistat
Equip entrevistador	Etnopèdia (Laura Yustas, Nelo Vilar)
Enllaç	https://youtu.be/dNoAw0qQU84
Extracte	https://youtu.be/b7jnAdRt8x0

Ángel Albalate va ser un dels deu membres de la Coordinadora de la Segregació, un testimoni de primera fila per explicar com va ser la lluita per ser poble. El seu paper va ser molt actiu: a banda de les reunions setmanals i les constants mobilitzacions, va acompanyar a Miguel Blasco a Madrid en unes quantes ocasions, una d'elles per participar en el programa "[Usted, por ejemplo](#)", de Televisió Espanyola. També va protagonitzar algunes accions que van tindre molt d'impacte, per exemple la pintada en el pont de la General ("JUSTICIA PARA ALQUERIAS: SEGREGACION").

Volíem conèixer-lo i que ens parlara un poc de l'època, i ens hem trobat a un home modest que no desitja protagonisme i que pensa, encertadament, que ja queda poc que contar, que ja molts altres han parlat de tot allò. Hem agraït molt ixa actitud, però tot això pensem que calia que Ángel estiguera en este arxiu nostre, entre altres coses com a reconeixement a aquelles persones que van treballar tant, amb tanta generositat, desinteressadament, a les bones i de vegades també a les males. El resultat ha sigut una entrevista breu, amb molt bon humor, que ens deixa amb ganes de més.

Nosaltres li agraïm de tot cor (a ell i a la seua dona, Vicentica Vicent) el temps que ens han dedicat (i l'aperitiu!), en dos vesprades de conversa. També la bona informació rebuda i les **fotos de la Coordinadora** que voreu més avall i que sorprenentment encara no teníem a les Alqueries pèdia.

Sinopsi:

Ángel Albalate Herrero (1937) ens parla del seu paper en el procés de Segregació, com a membre de la Coordinadora i com activista en nombrosos fronts.

Transcripció:

Pues Ángel, moltíssimes gràcies per atén-mos tan bé.

Si quan van ser les festes, Batiste... segurament seríeu vosatros, ja volia que mos reunírem dos o tres de... per parlar i jo dic, però si ja hem parlar massa ja, és buscar protagonisme... i vaig dir que no. Vau vindre vosatros a casa per mediació d'ell... pues bueno, si puc dir algo nou, que no crec...

Bueno, sí, segurament. Vosté és Ángel Albalate, què més?

Herrero.

Albalate no és apellido d'ací, no? Encara que hi ha uns quants Albalates.

Jo vaig nàixer en Linares de Mora, Teruel, i quan tenia quatre anys, com els plantons estos que porten d'allà d'Alcanar [risses], me van dur ací a Alqueries i ací hem desenvolupat.

Bueno, a vosté el coneixem perquè estava en la Coordinadora, en ixa llista fabulosa, i sí que volíem preguntar-li un poquet, encà que ja mos ha contat un poquet antes: com va arribar ahí? O siga, arriben des de l'Associació de Veïns m'imagina.

Sí, des de l'Associació de Veïns és la que busquen deu persones... onze, potser que forem onze en un principi, buscant els presidents de... del cicliste, el president de Cooperativa...

I vosté a qui representava?

Jo estava en la Càmera Agrària de Vila-real. M'ho van dir i jo... pues il·lusionat.

Clar, ja m'ho pense.

Perquè sempre hem pensat que Vila-real mos tenia un poc abandonats, són 4 o 5 quilòmetres de distància... i algunes coses pues no se feien, perquè allí... estàs gravant?

Sí, sí.

Pues una cosa de les que Blasco...

Miguel Blasco.

Miguel Blasco, que va faltar. Pues tenia més facilitat de paraula que mosatros i ell... i tots sempre quan anàvem a algun puesto pues explicàvem els problemes que tenia Alqueries: ser 4.000 habitants a 4 o 5 quilòmetres... però teníem el aigua potable per cooperativa, una associació de vivendes tamé i el cementeri parroquial... molts servicis que havien de ser de Vila-real els teníem particulars ja perquè no mos havia atés en estes coses. I la il·lusió de ser poble [risses]. Va ser molt costós perquè mos reuníem totes les setmanes i vam estar huit anys. I claro, cada setmana pues comentar lo que se dia en els diaris i lo que se dia en Vila-real, perquè tamé mos vam manifestar en ocasions... una vegà en la carretera... N'hi havia una cosa que ara ja no està, después que mos va denegar [la segregació] el Consell de ministres, allí en el pont que puja la carretera a Betxí, allí una nit penjant en els barrots vam pintar en el pont –que passa la carretera per baix, la 340– "Justicia para Alquerías: Segregación" [risses]. I va estar molts anys això.

Ostras, jo me'n recorde d'això.

Sí. Pues fèiem cosetes.

En el documental este de [Volem ser poble](#) vosté ix dient que va ser vosté el que estava penjant ahí.

Sí? N'hi ha alguna foto o no?

No, això ho conta vosté, ho conta vosté.

Ah.

Fotos sí que n'hi han, però fent-lo no, pintant-lo no.

Pues fèiem tot lo que podíem.

Clar, molta activitat, no? Imagine que a més de les reunions molta activitat de...

Sí, perquè després que mos van denegar el Consell de ministres vam tindre que buscar un abogat per anar al Supremo... no recorde ara com li dien... Enrique Bueso. A Enrique Bueso que havia estat en la Conselleria tamé i a lo millor va ser Monsonís el que mos va indicar que anàrem a d'ell. Era un andalús molt flamant i molt xistós. I este pues mos feia fer faenes, perquè per allà per la part de Salamanca allà es van segregat tamé uns poblets, no me'n recorde ara... Castellanos i... no me'n recorde com se dia... Villanueva de Castellanos, no ho sé. I uns atres van anar allí a la part de Teruel que tamé s'havia segregat un poblet, [5 min.] i activitats que... això li interessava a d'ell pues anar ficant-lo en l'expedient.

Clar, vostés ho corrien tot.

Lo que podíem, sí. I com he dit adés, que buscàvem apoyo en qui fóra políticament, pues n'hi ha una senyora de Borriana que tenia unes terres ací en Alqueries per ací i li ho procurava uno d'ací, Vicentica Capella.

Sí, l'hem sentit anomenar.

T'ho han anomenat tamé?

Sí, algú l'ha anomenat.

I esta se va casar amb un andalús, un terrateniente andalús i anaven a verenjar a Siete Aguas, dalt de València. I allí ella mos va dir que anava un magistrat allí propet d'on estava ella, que si volíem anar... I un dumenge vam anar, precisament ixe dumenge no sé a on se n'havia anat i no estava. Però Blasco va tornar i... Va tornar no, van tindre que anar a Madrid, sí, Blasco i la dona esta, no sé si va anar algun atre, van anar a Madrid a casa d'ell. Blasco després mos ho contava, diu "calla, que esta dona, a on venia una capelleta que ella coneixia i això mos feia baixar del cotxe i entrar a resar pa que ixquera bé" [risses]. I bueno, pues el magistrat este era Rodolfo Carretero.

Mira, això no ho ha dit ningú, veus?

Ahí consta en la sentència, és el ponent de la Sala Quarta del Tribunal Suprem. Claro, pues són influències... Jo confie que teníem raó, en tots els puestos mos donaven la raó, però reconèixer-la és un atra cosa, i ell quizá degué influir molt en el Supremo de pintar les coses, perquè era el ponent de la Sala Quarta. I això va donar resultat. Després Vila-real va fer un recurs però no va valdre ja. Li ho van tombar i va tindre que pagar les costes i ja som poble [risses]. Ahí tinc jo de... vam anar per les cases a arreplegar pa la causa, pense que tres vegaes. I lo que comentava la meua dona adés, que pues trobaves coses que eren curioses: de u d'estos que no estaven massa d'acuerdo... anem a sa casa "mira, que venim ací pa demanar pa açò de la Segregació", diu "el gaiato agarraré, el gaiato!". I Josepet de Bodí que després va ser el president ell de...

De la Gestora, sí.

Diu "ah, que tens els dinés en el gaiato?" [risses]. I en una atra casa lo que comentava ella, pues tamé seria u dels que no estaven massa d'acuerdo. I trau els dinés i pot ser que foren bitllets de cinc-centes... eren rojos, entonces? Aixina de color roig?

No, no, els rojos eren de dos-mil.

No sé, va donar bitllets rojos i diu "tira, que són rojos" [risses].

Què barbaritat.

N'hi ha una atra causa curiosa que tamé en casa d'ells no voldrien i no sé si mos ho degueren denegar i ve la filla a alcançar-mos allí a la plaça i diu, teniu, i mos dóna dos o tres-mil pessetes, totes en bitllets de a cent. Hauria anat arreplegant-s'ho ella o no sé [risses]. Sí, va ser curiós tamé, se veu que en casa no volien però ella per baix mà pues...

Sí, bueno, ací vivia molta gent, no serien només la Coordinadora, tindrien més gent ajudant-los.

Sí, va haver molta gent col·laborant. U dels que va col·laborar molt va ser Mossén Albert.

Mossén Albert, crec que és la primera persona que vam entrevistar.

Mossén Albert ens va ajudar tot lo que va poder, i Balaguer i atres que venien a vore si volíem algo o feia falta algo. Sí, col·laboració sí.

En l'Ajuntament tamé tindran la llista de donants, no sé si ho tindrà l'ajuntament. Lo que va costar l'expedient... **[10 min.]**

Sí, això ho tenen tot. La Diputació ho va donar aixina de gros, tot lo que tenien ho van ajuntar ahí.

Mosatros ho hem posat tamé [[Expedient de Segregació 1978-79](#)], està en Internet, se pot vore des d'un mòbil mateix. Vosté ja no va seguir en la Gestora después ni en la política.

No, no. Algú dels que aparentment no volien van entrar después en la Gestora o en l'ajuntament siguiant. Pues la Gestora ho va fer molt bé, enseguida... que el Lerma, el dia aquell que van... davant del monolito van fer lo que estan ahí plantant els arbres, ixes fotos, i al passar diu "lo que heu de fer és comprar el xalet este". Això era un xalet particular lo que és l'ajuntament i una finca de tarongers rodant. I se va comprar i se va habilitar pa ajuntament después. Después de la Gestora va entrar a governar Miguel Montes, que l'haureu conegut.

Sí, bueno, va faltar tamé, no personalment però sí el coneixem.

Bueno, pues este tenia molta gràcia pa anar a demanar dinés. Anava a València "és que Alqueries com Vila-real no mos havia fet lo que tocava pues necessitem açò, necessitem lo atre..." i sempre traïa algo. I a la setmana siguiant anava a un atre departament i atra vegà a traure. I vam tindre sort perquè se va arreglar l'ajuntament, van unificar totes les places ixes. Per ahí passava un camí que se dia el camí Artana, anava d'ací a Artana, i de fet quan se va parlar d'unificar les places n'hi havia gent que no volia pel sentiment ixe del camí, però havera segut un error perquè els xiquets ahí se farten de jugar sense ningun perill. Se va quedar molt bé. Después, en València pues claro no sé si entonces governava la UCD, después ja degué entrar el PSOE.

Sí, quan se va aconseguir la Segregació a la següent entraren.

Però tamé n'hi havia algú de la UCD, estaven unificats, no me'n recorde. D'això no me'n recorde, però que políticament pues tenien mà. I después en Castelló, pues va entrar Fabra... Fabra amb Miguel Montes tamé se portaven molt bé i se va fer el polideportiu i... Miguel Montes va fer molt perquè açò eren, digam, tres pobles: la part d'allà del barrio del Horno, Lloreta, Bellaguarda... I entre Bellaguarda –que és la carretera 340– que n'hi havien grupos de cases, pues entremig ja va fer unes viviendes socials, después un atre grupo... d'alguna forma ja s'unificava més el poble. Después va vindre el bum este últim de la burbuja, se va omplir de xalets per ahí... està molt bonico. Però... Ací està la Casa de la cultura que era l'obra faraònica d'ell i se va morir. I se va quedar en pleit, perquè segurament el pressupost no arribava a lo que después se volia i van entrar en pleit. I ahí està. I después va entrar Consuelo [Sanz] que ha faltat, del PSOE i igual van continuar fent coses. Al no poder fer això pues van fer la música aquella i el camp de fútbol d'allà, que teníem ací este més antic...

Claro ací han passat... van passar coses molt grosses. L'any 83 la decisió de no votar en les eleccions locals...

Ah, sí.

A més va ser un èxit impressionant perquè va haver un huitanta i tants per cent d'abstenció.

Però después ací va ser curiós que no sé si van ser 62 o no sé de cada partit, van ixir iguals. La majoria no van votar, però encà van anar a votar i me pense que eren 62 del PSOE i 62 de la UCD seria encara. UCD no, Alianza Popular.

Aixina i tot tenien... bueno, van ixir uns regidors d'ací de les Alqueries en Vila-real encara en el 83. Suppose jo que ixirien, algun concejal d'ací.

Sí, n'hi haurien dos o tres. **[15 min.]** Sí.

Però molt assoles, perquè vamos, no tenien darrere a ningú.

No, no.

Vosté va ser u dels que va anar a València a saber què decidia la Generalitat.

Ángel.- Estàvem allí al carrer esperant [risses].

Estava tota la Coordinadora?

Ángel.- Sí, sí.

Què bonico.

Vicenta Vicent.- Però ací en la plaça no se cabia.

Sí, això ho hem vist, d'això hi han fotos.

Vicenta Vicent.- Tot el poble ahí dalt.

Ángel.- Sí, vam tocar d'allà, que ja estava clar que ja érem poble i la gent ací pues se va mobilitzar enseguida.

Això mos ho ha contat molta gent.

Ángel.- Va baixar Lerma i Ciscar, i diu "Ja sou poble!"

Bueno, és un detall tamé, que baixaren.

Vicenta Vicent.- Me'n recorde jo que estàvem [inintel·ligible] Maria Jesús, la dona de Blasco —és neboda meua—. I ve i me diu "tia, m'acaba de tocar Miguel que ja som poble. Me'n vaig a preparar-li que vol afaitar-se el bigot, m'ha dit que només aplegue vol llevar-se el bigot". I jo dic "en sèrio?" i diu "sí". I...plorant, allò va ser molt emotiu.

Molta gent mos ho ha contat i encara ho conten i encara els cau alguna llàgrima a algú. És un moment històric absolutament. [Vicentica 'la Crescència'](#) diu que estava fent el sopar i al seu home li diu "ahí te quedes", se'n va anar [risses].

Ángel.- En la Càmera Agrària que estava jo pues érem dos d'ací de les Alqueries i serien sis de Vila-real, tamé vam tindre que votar "segregació sí o segregació no". Claro. Ells eren majoria que no, però que no afectava a res això.

Els deu membres de la Coordinadora de Segregació. D'esquerra a dreta, Ángel Albalate, Paco Llorens, Joaquín Vicent, José Bodí, Pascual Marco, Miguel Blasco, Alberto Albero, Pascual Capella, Antonio Marco i Vicente Arnal. Estan a la plaça Major, darrere es veu l'edifici que hui és seu de l'Associació de Jubilats i Pensionistes, amb la façana plena de pintades al·lusives al procés de segregació. És una imatge d'abans que s'aconseguira la Segregació: es pot deduir fàcilment perquè Miguel Blasco encara porta bigot (se'l va afaitar el mateix 24 de juny de 1985).

Huit dels membres de la Coordinadora: Pascual Capella, Miguel Blasco, Ángel Albalate, Paco Llorens, Alberto Alberó, José Bodí, Pascual Marco i Vicente Arnal. Estan a l'església, abans de la instal·lació dels quadres d'Antonio Marco i del retaule de l'altar major.

El dissabte 6 de juliol de 1985, es va celebrar el decret de Segregació amb presència d'autoritats. En la imatge veiem a Ángel Albalate parlant des de l'entramat que es va alçar al pati de l'antic col·legi Pintor Sorolla. Darrere d'ell el presentador, Manolo Molés, i els altres membres de la Coordinadora. Fora de càmera estava el president de la Generalitat, Joan Llerma, i nombroses dignitats —es pot veure tot el reportatge a la [Col·lecció de fotos de Pasqual Arrufat sobre la Segregació](https://www.lesalqueriespedia.com/arxiu/angel-albalate/).

Els membres de la coordinadora al voltant del president de la Generalitat, Joan Lleras, i Lluís Font de Mora, conseller d'Agricultura. A l'extrem de la dreta, la bandera de la banda de les Alqueries.

Les carcasses preparades per a la celebració del 6 de juliol, uns actes perfectament planificats i executats que reflexaven tant la capacitat com la voluntat i la il·lusió d'un poble.